

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)



«НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА
ДЕМОБІЛІЗОВАНИХ ОСІБ»

Рік навчання 1, семестр 2
Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань
А Освіта
Спеціальність
А 4 Середня освіта
Предметна
спеціальність
А 4.16 Захист
України
Освітній рівень
магістр

**Назва кафедри
та викладач / викладачі**

Кафедра педагогіки

Викладач: **Вилков Сергій Валентинович** – доктор юридичних наук, викладач кафедри педагогіки педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Лінк на профіль викладача на сайті кафедри: <https://pf.udu.edu.ua/pro-fakultet/kafedry/kafedra-pedahohiky/pro-kafedru-pedahohiky>

Лінк у Google Scholar: <https://scholar.google.com/citations?user=a-9qvulAAAAJ&hl=uk>

E-mail: s.v.vilkov@udu.edu.ua

**I. Основна мета/цілі
навчання**

Мета викладання навчальної дисципліни – сформувати у студентів комплексні знання про нормативно-правові основи соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їхніх сімей, а також вироблення навичок застосування нормативно-правових актів у сфері державної підтримки цієї категорії громадян.
Основними цілями навчальної дисципліни є формування знань щодо нормативно-правового регулювання статусу ветеранів війни та демобілізованих осіб, системи їхнього соціального захисту, порядку набуття статусу учасника

бойових дій, віднесення особи до категорії осіб з інвалідністю внаслідок війни, основних видів соціального забезпечення та державної підтримки, а також міжнародно-правових актів і стандартів у сфері захисту прав ветеранів.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Навчальна дисципліна **обов'язкова**
Цикл **професійної підготовки**

III. Обсяг навчальної дисципліни

	Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Кількість кредитів	3	3
Загальна кількість годин	90	90
Лекційні заняття	16	6
Практичні заняття	6	4
Семінарські заняття	8	2
Самостійна робота	60	78

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Нормативно-правові засади забезпечення прав ветеранів війни та демобілізованих осіб

Тема 1.1. Нормативно-правові засади державної політики у сфері підтримки ветеранів

Конституційні засади соціального захисту осіб, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. Система законодавства у ветеранській сфері, принципи та пріоритети державної ветеранської політики. Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року та Стратегія формування системи повернення з військової служби до цивільного життя на період до 2033 року. Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері підтримки ветеранів.

Тема 1.2. Правовий статус ветеранів війни та система їхнього соціального захисту

Поняття і категорії ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України. Співвідношення понять «ветеран війни», «військовослужбовець, звільнений з військової служби» та «демобілізована особа». Зміст правового статусу, система пільг, гарантій і соціальних послуг. Єдиний державний реєстр ветеранів війни та електронні інструменти підтвердження статусу.

Тема 1.3. Порядок отримання особою статусу учасника бойових дій

Правові підстави набуття статусу учасника бойових дій, коло осіб, які мають право на його отримання. Документи та відомості, що підтверджують участь у заходах із забезпечення оборони України. Компетенція

відповідних комісій, порядок подання і розгляду документів, прийняття рішення, оформлення посвідчення. Підстави для відмови або позбавлення статусу та порядок оскарження відповідних рішень.

Тема 1.4. Порядок віднесення особи до категорії осіб з інвалідністю внаслідок війни

Категорії осіб, яким може бути надано статус особи з інвалідністю внаслідок війни. Юридичне значення встановлення причинного зв'язку між ушкодженням здоров'я та участю у заходах із захисту України. Процедура встановлення відповідного статусу, документи та компетентні органи. Гарантії соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни та порядок оскарження рішень.

Тема 1.5. Міжнародно-правові акти у сфері захисту прав ветеранів

Міжнародні стандарти захисту соціальних прав, права на охорону здоров'я, реабілітацію, освіту, працю та недискримінацію. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. Значення міжнародних стандартів і практики ЄСПЛ для національної системи гарантування прав ветеранів та демобілізованих осіб.

Модуль 2. Нормативно-правове забезпечення основних видів соціального захисту ветеранів війни та демобілізованих осіб

Тема 2.1. Пільги для ветеранів війни та демобілізованих осіб

Система пільг і гарантій у сфері медичного забезпечення, житлово-комунальних послуг, транспорту, працевлаштування, освіти та інших напрямів соціального захисту. Правові механізми реалізації пільг, підтвердження права на них, компетенція суб'єктів надання відповідних послуг. Проблеми доступності, інформування та захисту порушених прав.

Тема 2.2. Основи пенсійного забезпечення ветеранів війни та демобілізованих осіб

Нормативно-правові засади пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби. Основні види пенсій, умови їх призначення та перерахунку. Грошові виплати, допомоги й компенсації, пов'язані зі статусом ветерана війни або наслідками проходження військової служби. Загальна характеристика процедур звернення та захисту права на пенсійне і грошове забезпечення.

Тема 2.3. Реабілітаційна політика та правові аспекти психологічної підтримки ветеранів

Правові засади медичної, фізичної, психологічної та соціальної реабілітації. Система реабілітаційної допомоги, права отримувачів послуг і повноваження суб'єктів реабілітації. Порядок та умови надання психологічної допомоги ветеранам війни і членам їхніх сімей. Міждисциплінарний підхід, доступність послуг та гарантії конфіденційності.

Тема 2.4. Освітня реінтеграція ветеранів: правові та інституційні механізми

Право ветеранів на освіту, професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації. Державна цільова підтримка для здобуття професійної, фахової передвищої та вищої освіти. Соціальна і професійна адаптація осіб, які звільняються або звільнені з військової служби. Роль закладів освіти у переході від військової служби до цивільного життя, забезпечення доступності та врахування особливих освітніх потреб ветеранів.

Тема 2.5. Інституційне партнерство у сфері підтримки ветеранів

Система державних і місцевих інституцій, що реалізують ветеранську політику. Взаємодія Міністерства у справах ветеранів України, органів соціального захисту, Пенсійного фонду України, органів охорони здоров'я, освіти, зайнятості та органів місцевого самоврядування. Ветеранські простори, фахівці із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, міжвідомча координація та інформаційна взаємодія.

Тема 2.6. Роль громадських і волонтерських організацій у правовому полі ветеранської підтримки

Правові форми участі громадських об'єднань і волонтерських організацій у підтримці ветеранів та членів їхніх сімей. Громадські ініціативи, консультування, соціальні та реабілітаційні послуги, участь у формуванні й реалізації ветеранської політики. Партнерство держави, територіальних громад і громадянського суспільства; вимоги законодавства щодо захисту персональних даних, належного інформування та недискримінації.

Детальні теми лекційних і семінарських занять, питання до іспиту тощо містяться у курсі у Moodle:
<https://dle.udu.edu.ua/enrol/index.php?id=2698>

V. Результати навчання

- ПРН 1. Вільно володіти державною мовою (комунікувати усно й письмово)
 - ПРН 2. Застосувати інноваційні технології навчання, у тому числі захисту України; застосовувати міжпредметні зв'язки й інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів
 - ПРН 3. Використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом; уникати небезпек в інформаційному просторі; забезпечувати захист і збереження персональних даних
 - ПРН 7. Визначати потреби особистого професійного розвитку, планувати власний професійний розвиток, самостійно вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 - ПРН 8. Інтегрувати інновації у власну педагогічну практику
 - ПРН 9. Усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та його сталого розвитку, верховенства права і свобод людини в Україні, виконувати соціальні обов'язки як члена суспільства.
 - ПРН 10. Уміння аналізувати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, що діють в частині підтримки осіб/сімей, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»
-

ПРН 13. Сприяти ветеранам війни, демобілізованим особам та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) вирішенню питань професійної адаптації, психологічної допомоги, ветеранського спорту, медичної реабілітації

ПРН 14. Створювати умови для збереження психоемоційного здоров'я здобувачів освіти; підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності

VI. Порядок та критерії оцінювання

Форми і методи поточного контролю.

Методи поточного контролю: опитування (усні й письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проєкти, написання пресрелізів, есе), оформлення документів.

Форми поточного контролю: модульні контрольні роботи, тестові модульні контрольні роботи. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на практичних та семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних та семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності. У поточному контролі здобувач може набрати 60 максимальних балів.

Методи підсумкового контролю: письмовий екзамен.

Форма підсумкового контролю: екзамен. Він передбачає виконання письмових завдань. На екзамен виносяться питання, що відповідають навчальній програмі з дисципліни і доводяться до відома студентів викладачем. Результати екзамену у максимальні 40 балів. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сумарна кількість балів поточного (60 балів) та підсумкового (40 балів) контролів.

Розрахунок рейтингових балів за видами контролю (Денна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Виконання завдань до семінарських і практичних занять (практичні кейси та відповіді на теоретичні питання)	4	7	28
2.	Виконання індивідуального завдання	12	1	12
3.	Модульні контрольні роботи з курсу	10	2	20
Підсумковий рейтинговий бал				60

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів (Заочна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Виконання завдань до семінарських і практичних занять	10	3	30

	(практичні кейси та відповіді на теоретичні питання)			
2	Виконання індивідуального завдання	10	1	10
3	Підсумковий заліковий тест	20	1	20
Підсумковий рейтинговий бал				60

Критерії оцінювання знань студентів

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям:

«Творчий рівень» (90-100 балів) - знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, узагальненими, системними; він вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вмінням самостійно

оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

«Високий рівень» (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

«Достатній рівень» (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

«Задовільний рівень» (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

«Низький рівень» (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу. Оцінка "задовільно" виставляється тим здобувачам освіти, які допустили помилки (неточності) при відповіді на питання з навчальної дисципліни або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння під керівництвом викладача.

«Незадовільний рівень» (0-59 балів) - виставляється здобувачу освіти, який при відповіді на питання з навчальної дисципліни допустив серйозні помилки, не показав знань з навчально-програмного матеріалу. Відповідь здобувача

вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом

VII. Політика курсу

Політика освітнього компонента ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова та зазначені у відповідних нормативних документах та положеннях, з якими можна ознайомитися на сайті університету.

Здобувач освіти повинен вчасно приходити на заняття. У випадку пропуску 2 чи більше семінарських занять без поважної причини, які не були попередньо відпрацьовані, його/її підсумкова оцінка буде знижена; здобувач освіти повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю; здобувач освіти має активно працювати на практичних заняттях; здобувач освіти повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими здобувачами освіти, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях; здобувач освіти може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю. Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання контрольних письмових завдань. Проте користування зазначеними гаджетами під час практичних, індивідуальних та семінарських завдань дозволяється. У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного, модульного чи підсумкового контролю здобувач освіти отримає «0» балів; здобувач освіти повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

Оцінювання (усних повідомлень і практичних завдань із питань курсу, самостійна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

VIII. Основні інформаційні ресурси

Основна інформація з навчальної дисципліни викладена на освітній платформі Moodle:

Нормативно-правові акти та стратегічні документи

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>
 2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3551-12>
 3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2011-12>
 4. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2262-12>
-

-
5. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я : Закон України від 03.12.2020 № 1053-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1053-20>
 6. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2961-15>
 7. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2671-19>
 8. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI (у частині засад внутрішньої політики у ветеранській сфері). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2411-17>
 9. Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України : постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 413. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/413-2014-п>
 10. Про затвердження Порядку надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни окремим категоріям осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 685. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/685-2015-п>
 11. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр ветеранів війни : постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/700-2019-п>
 12. Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2022 № 1338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1338-2022-п>
 13. Про затвердження Порядку та умов забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни та інших визначених категорій : постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2017 № 432. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/432-2017-п>
 14. Про схвалення Стратегії ветеранської політики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.11.2024 № 1209-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1209-2024-п>
 15. Про схвалення Стратегії формування системи повернення з військової служби до цивільного життя на період до 2033 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.12.2024 № 1350-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1350-2024-п>
 16. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо створення та функціонування ветеранських просторів : наказ Міністерства у справах ветеранів України від 05.06.2024 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0168923-24>
 17. Про реалізацію експериментального проекту з переходу від військової служби до цивільного життя ветеранів війни на базі закладів освіти засобами освіти, спорту та реабілітації : постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2024 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/104-2024-п>
 18. Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо організації навчання суб'єктів, які надають послуги ветеранам війни та членам їх сімей : постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2026 № 191. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/191-2026-п>

Наукові та аналітичні джерела

-
19. Власенко Р. В., Гуцук І. В., Жаліло Я. А. та ін. Державна політика щодо ветеранів війни : аналітична доповідь / за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2025. 118 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2025.04>
20. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграції ветеранів і ветеранок: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України. Київ : ПРООН в Україні, 2023. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/ohlyad-mizhnarodnykh-praktyk-u-sferi-reintehratsiyi-veteraniv-mirkuvannya-shchodo-voyennoho-ta-povoyennoho-kontekstu-ukrayiny>
21. Трунова Г. А. Гарантії соціального захисту ветеранів війни: необхідність модернізації законодавства. Нове українське право. 2025. № 4. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.4.2>
22. Шевердіна В. До питання трансформації системи соціального захисту ветеранів війни в Україні. Право та інновації. 2025. № 3 (51). DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3\(51\)-14](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-3(51)-14)
23. Сіньова Л. Соціально-правовий захист ветеранів війни: міжнародний досвід. Право та інновації. 2025. № 2 (50). DOI: [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-2\(50\)-3](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2025-2(50)-3)
24. Матрос О. О., Балдинюк О. Д. Соціально-правовий захист ветеранів війни та членів їхніх сімей. Соціальна робота та психологія: освіта і наука. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1351/2025-1-7>
25. Чепіга Л. П., Максименко А. В., Карпенко Є. В., Харченко С. В. та ін. Реінтеграція ветеранів (в тому числі з інвалідністю): повернення військових до повноцінного життя : методичні рекомендації. Харків : ХНУВС, 2024. 199 с.
-

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри протокол №1 від 31 серпня 2026 р.